

Že 20 let ustvarjamo boljši svet: Društvo tabornikov Rod zelene sreče Železniki

Laura Benedičič

Letos mineva 20. leto od ustanovitve edinega taborniškega društva v Železnikih – Rodu zelene sreče. Skozi leta so se menjavale generacije, posamezniki so prihajali in odhajali, šotori so se strgali in na novo kupovali, nekatere navade so se pozabile in druge na novo ustvarile. Taborništvo je zelo dinamična aktivnost, vedno prihaja do sprememb, prilagajanj in posodabljanj. A vendarle smo danes še tu in s približno 60 člani vztrajamo in poskušamo s čim več aktivnostmi zapolniti svoj prosti čas na kar se da koristen in kreativen način.

V začetku 20. stoletja so se v Severni Ameriki in Evropi začela ustanavljati mladinska društva, ki so skrbela za duševni in telesni razvoj mladih. Industrializacija je povzročila vedno večje umikanje nazaj k naravi in ta društva naj bi poskrbela za vzgajanje mladine v sožitju z naravo. Eno takih gibanj je bilo tudi skavtstvo, katerega ustanovitelj je lord Baden Powell. K nam se je ta dejavnost razširila kmalu

po prvi svetovni vojni in število mladih skavtov je hitro naraščalo. Vzporedno s skavtstvom pa se je razvijalo tudi gozdovništvo, ki pa je v naše kraje prišlo nekaj let kasneje. Skavti in gozdovniki so bili sprva del skupne organizacije, kasneje pa je prišlo do razhajanj predvsem politične narave. Med drugo svetovno vojno je bila Jugoslavija močno porušena, prav tako pa so bila zrušena delovanja društev, med

Pogled na tabor, Bovec 2001. Foto: arhiv RZS

Večer ob ognju, Moravče 1998. Foto: arhiv RZS

njimi tudi skavtskega in gozdovniškega. Okoli leta 1950 je Jugoslavija začela svoj program dela z mladino in ustanavljale so se razne mladinske organizacije. Po vzoru predvojnih skavtov in gozdovnikov je nastala Zveza tabornikov Slovenije, ki deluje še danes. V tistem času so potrebe takratne družbe zahtevale drugačno nalogo organizacije, njen cilj je bil tako vzgojiti popolne socialistične osebnosti.

V času Jugoslavije so se taborniki v mestih povežali v odrede, eden je deloval tudi v Železnikih - Selški odred. Taborništvo je, po besedah gospoda Braneta Mohoriča, v Železnike prišlo že leta 1965. Po pobudi Franceta Berčiča - Berka, učitelja likovnega pouka, ki je bil član taborniškega odreda v Škofji Loki, se je nekaj zanesenjakov zbralo in ustanovilo Selško četo, saj za odred še niso imeli dovolj velikega števila ljudi. Po nekaj letih je število članov naraslo, in ko je preseglo število 30, so se taborniki preimenovali v Selški odred. Taborniške aktivnosti so takrat potekale zelo podobno kakor danes, le da so v tistih časih prejemale več pomoči in podpore staršev, učiteljev, drugih rodov ter organizacij. Kljub dobremu delu pa je v osemdesetih letih taborništvo počasi propadalo in tudi doživelo svoj konec. Najstarejši so si ustvarili družine in zaradi pomanjkanja časa le redko sodelovali pri organizaciji, mlajši pa niso

imeli dovolj motivacije za nadaljevanje in število članov se je vedno bolj manjšalo. Sledilo je precej let zatišja, ko v Železnikih ni bilo nobenega taborniškega društva.

Taborniški duh pa je v ljudeh še vedno živel in našli so se pobudniki, ki so želeli ponovno prebuditi delovanje organizacije. Le nekateri izmed takih so bili gospa Martina Sedej, Jure Žitnik (prvi načelnik) in Jana Markelj Kalan (prva starešina). Z njihovo pomočjo so se taborniški navdušenci zopet zbrali in leta 1994 ustanovili rod, ki so ga poimenovali Rod zelene sreče. Že poleti so se štirje člani udeležili inštruktorskega tečaja in njihova prva akcija je bila propagandni tabor, kjer so doživeli velik odziv in

Izlet na Miklavško goro, 1994. Foto: arhiv RZS

Ustanovni
občni zbor,
1995.

Foto: arhiv RZS

pridobili še več motivacije za nadaljnje delo, tako so že mesec kasneje pripravili prvi izlet na Miklavško goro ter kmalu za tem lov na lisico za najmlajše. Rod je bil uradno potrjen šele naslednje leto na občnem zboru, na dan tabornikov, 22. 4. 1995, pa so svojim članom podelili prve rutke. To leto so se taborniki odpravili tudi na prvo taborjenje v Davčo, ki pa je trajalo le štiri dni, a zato ni bilo nič manj uspešno in zanimivo. Sledile so še udeležbe vodstva na različnih tečajih, mnogoboj, izlet na Prtoč, Vesela srečanja, republiško orientacijsko tekmovanje in druge

akcije. Naslednje leto se je začelo z zimovanjem v Martinj Vrhu in se nadaljevalo z mnogimi dejavnostmi, izleti in obiski srečanj, mnogobojev, tekmovanj, vsekakor najzanimivejše pa je bilo taborjenje v Ribnem.

Vsako leto je imelo vodstvo več in več izkušenj ter pridobljenih znanj s tečajev in srečanj z drugimi rodovi, zato je bil tudi program vedno bolj pester in zanimiv. Leta 1997 se je rod udeležil tekmovanja Glas svobodne Jelovice, ki ga že vrsto let organizirajo taborniki iz Škofje Loke. Poleg taborjenja v Jagod-

Tabor Ribno,
1996.

Foto: arhiv RZS

Neža Maurer na obisku, zimovanje Martinj Vrh 1998. Foto: arhiv RZS

ju in zimovanja v Martinj Vrh u se člani rodu lahko udeležili tudi plavanja v bazenu, izleta na Sveti Mohor, rodovega mnogoboja na Belih tratih, orientacije in mnogih drugih akcij. Tistega leta pa je izšla tudi prva številka rodovega časopisa Detlca.

Četrto leto po ustanovitvi je zimovanje zopet potekalo v Martinj Vrh u z obiskom Neže Maurer, taborjenje, ki se ga mnogi spomnijo kot najbolj blatnega v zgodovini rodu, pa je bilo tisto leto v Moravčah. Rod se je odpravil še na smučanje na Soriško planino, na

Vesela srečanja v Kranj, na ROT v Žiri in celo v Ljubljano v živalski vrt. Sledilo je leto 1999 in z njim zimovanje na Prtovču, smučanje, taborjenje na Slapu ob Idrijci, Vesela srečanja v Železnikih, ogled Ravenske jame, mnogoboji, orientacija ter lov na lisico. Z začetkom novega tisočletja je rod svojim članom ponudil prav posebno doživetje – pohodni tabor. Starejši taborniki so peš prehodili pot iz Železnikov do Gornjega Gradu, kjer je potekalo taborjenje. Seveda tisto leto niso manjkali zimovanje na Prtovču,

Indijanski dan, tabor Gornji Grad 2000. Foto: arhiv RZS

Otvoritev zleta
Zveze tabornikov
Slovenije,
Tolmin 2002.
Foto: arhiv RZS

novoletna čajanka, peka kostanja, lokostrelstvo na Soriški planini, mnogoboj in celo izlet v Ljubljano na karting.

Leta 2001 je zimovanje potekalo v Sorici, taborjenje pa v Bovcu. Tisto leto so nastale tudi rodove majice, člani so si ogledali lutkovno predstavo, odšli na izlet do bolnice Franje, najstarejši člani pa so se odpravili na t. i. "hike" (večdnevni pohod z bivakiranjem v naravi). Naslednje leto zaznamujeta predvsem majanje (podobno kot zimovanje, le da poteka v mesecu maju) v Sorici in pa taborjenje na Slapu ob Idriji, poleg tega pa se je v Selcih odvijal tudi mnogoboj za občane, zlet Zveze tabornikov Slovenije v Tolminu, obisk Kekčeve dežele, muzejski dan in obisk Koloseja. Taborjenje smo leta 2003 preživeli ob hladni Soči, tisto leto pa so potekali tudi novoletna čajanka, bivakiranje, ogled kino predstave in ostale že tradicionalne akcije. Ob deseti obletnici ustanovitve, leta 2004, je izšla posebna izdaja revije Detlca, v isti namen pa je bila v Kulturnem domu postavljena tudi taborniška razstava. Poleti se je v Ilirski Bistrici odvijal mednarodni zlet POW-WOW, ki so se ga udeležile članice voda Bouh, istočasno pa so se ostali taborniki namakali na taborjenju ob Kolpi. Zimovanje je naslednje leto potekalo na zasneženi Vodiški planini, na tabor pa smo se odpravili v

Čezsočo. V prvi polovici leta se je vodstvo udeležilo Glasu svobodne Jelovice, praznovali smo dan tabornikov in sodelovali pri prireditvi Luč v vodo, v drugi polovici leta pa smo pripravili orientacijo za občane ter novoletno čajanko.

V letu zimskih olimpijskih iger 2006 so se tudi člani našega rodu pomerili v olimpijadi, in sicer na zimovanju na Prtovču, poleti pa smo se pogreli na taborjenju v Jelendolu. Poleg tradicionalne novoletne čajanke, mnogoboja za občane, praznovanja dneva tabornikov in propagandnega tabora je Rod zelene sreče v letu 2007 obiskal tudi Kekčevo deželo, organiziral zimovanje na Vodiški planini in že drugo leto zapored taborjenje v Jelendolu. Naslednje leto smo zimovanje organizirali pri kuharici Tonki na

Lokostrelstvo. Foto: arhiv RZS

Zimovanje Kriška
gora 2008.
Foto: arhiv RZS

Kriški gori, obiskali smo Hišo eksperimentov, taborjenje pa je potekalo ob Kolpi, kjer smo se odpravili na rafting in čez teden izdajali taborni časopis Žiga – Žaga. Leto je bilo hitro naokrog in že smo se v februarju 2009 peljali proti šoli v Kropi na zimovanje, kjer smo si seveda ogledali tamkajšnji muzej in primerjali njihove železarske izdelke s tistimi iz našega

kraja. Taborjenje smo preživeli na Dvoru ob Krki, v Selcih pa smo organizirali območni mnogoboj Gorenjske. Naslednje leto je ponovno potekalo v duhu zimskih olimpijskih iger in na zimovanju na Kriški gori (Vankriška) so se člani lahko pomerili v različnih športnih in malo manj športnih disciplinah. Poleti smo odšli na tabor ob Nadižo, ki se nam je s svojo toploto za vedno vtisnila v spomin. Na Kriški gori nam je bilo zelo všeč, zato smo se leta 2011 ponovno vrnili tja na zimovanje in uživali v snegu, obsijanem s soncem. Tisto leto je taborjenje potekalo v Bovcu in vodniki se ga še vedno spominjamo kot enega najboljših taborov. Seveda smo pripravili tudi orientacijo za občane, ki je začela privabljati vse več ljudi, na novoletni čajanki pa nas je obiskal Božiček.

Postavljanje stražnega stolpa na območnem mnogoboju Gorenjske, Selca 2009. Foto: arhiv RZS

Leto 2012 je bilo za nas zelo pomembno, saj smo imeli v načrtu precej odmeven in obsežen projekt. Skupaj s skavti stega Žilavi žeblički in Klubom študentov Selške doline smo v juniju pripravili progo preživetja. Udeležba je bila odlična, pa tudi sama proga in vzdušje. Sicer pa smo se udeležili tudi zimovanja v šoli v Sorici in taborjenja v Podbeli ob Nadiži. Člane smo peljali na bivač v Kališe, udeležili smo se čistilne akcije in ROT-a v Žireh, odšli v Dravograd pomagat prizadetim v poplavih, pripravili lov na lisico in foto orientacijo. Lani smo bili ponovno del velikega projekta, saj smo s taborniki RSŽ-ml iz

Novoletna čajanka
2011. Foto: arhiv RZS

Kranja in REŠ z Vrhniko organizirali taborjenje treh rodov ob Idrijci. Tabora se je udeležilo okrog 200 tabornikov, kar je bilo za nas enkratno doživetje. Tisto leto smo se ponovno podali na zimovanje v Kropo ter v Kališe na bivak, seveda pa smo pripravili tudi novoletno čajanko ter orientacijo za občane. Odločili smo se, da poleg zimovanja in taborjenja uvedemo še jesenovanje, ki smo ga med krompirjevimi počitnicami izvedli v Cerknem in ga bomo vsekakor še ponovili. Danes pa, ko Rod zelene sreče praznuje 20 let, je za naš še posebej aktivno leto. Poleg zimovanja v Srednji vasi pri Bohinju, Glasu svobodne Jelovice v Podbrdu, čistilne akcije, foto orientacije, taborniškega vikenda na Športnem parku Rovn in razstave v Občini Železniki bomo člani letos privedli še taborjenje ob Kolpi, razstavo v Kulturnem domu na Čipkarskih dneh, orientacijsko tekmo-

nje, jesenovanje in novoletno čajanko, seveda pa se bomo udeležili tudi tekmovanj in drugih akcij v teku leta. Tu se za zdaj opis naše zgodovine konča, upamo pa, da jo bodo v nadaljnjih letih delovanja naši zanamci dopolnjevali z nič manj pestrim in aktivnim programom.

Tabor treh rodov, Idrijca 2013. Foto: arhiv RZS

Proga preživetja. Foto: arhiv RZS

Igre na snegu, Srednja vas pri Bohinju 2014.
Foto: arhiv RZS

Taborniška prisega. Foto: arhiv RZS

In kdo sploh smo taborniki? Mnogi si nas predstavljajo v taborniških krojih z rutkami okrog vratu, s pohodnimi čevlji na nogah in prevelikimi nahrbtniki na ramenih. Kljub temu pa nas take lahko vidite le redko kdaj, naša obvezna oprema je namreč le rutica. Taborniki iz nekega večjega kraja se združujejo v rodove, ti pa so sestavljeni iz starostno razdeljenih družin. Najmlajši, predšolski otroci so murni, člani do 12. leta se imenujejo medvedki in čebelice (MČ), otroci do končane osnovne šole spadajo med gozdovalnike in gozdovalnice (GG), kasneje

so sprejeti v klub popotnikov in popotnic (PP), kjer ostanejo vse do 21. leta. Ti nato dobijo naziv raziskovalcev in raziskovalk (RR), ob dopolnjenem 27. letu pa postanejo grče. Vsako družino prepoznamo po rutkah svoje barve – vse od rumene, rdeče, zelene in modre do oranžne in vijolične. Znotraj družin so skupine vodov, ki vsebujejo od pet do deset članov približno enake starosti. Vodi se sami poimenujejo in se enkrat tedensko srečujejo na vodovih sestankih, ki, če je le mogoče, potekajo zunaj v naravi. Tam se taborniki učijo različnih taborniških veščin in znanj, spoznavajo taborniško organizacijo in se učijo živeti ter delovati v skladu s taborniškimi zakoni. Količina in zahtevnost naučenega se povečuje skupaj s starostjo tabornika, začenši s taborniškimi osnovami, ki jih član nato nadgradi in dopolnjuje skozi leta svoje aktivnosti v organizaciji.

Vrhunec in veliki zaključek taborniškega leta je vsekakor taborjenje. To je enotedenski poletni odidih s spanjem v šotorih, brez elektrike in modernih naprav, z obilico taborniških navad in z zabavnim programom. Vsak dan na taboru se začne s telovadbo in z zajtrkom ter nadaljuje z dopoldanskim družabno-poučnim programom in seveda z igrami. Po kosilu in obveznem počitku se lotimo popoldanskih aktivnosti, ki so podobne dopoldanskim: taborniška znanja, spoznavanje narave in drugih kultur, delavnice, kopanje, vodne igre ter mnoge druge. Sledi

Na vodovem sestanku.
Foto: arhiv RZS

Jutranji zbor.
Foto: arhiv RZS

večerja in po njej večerni program, ki ga pogosto vodimo vodniki v sodelovanju z ostalimi člani. Po končanem dnevu se odpravimo spat vsi razen dežurnega voda, katerega naloga je varovati cel tabor, zlasti zastavo, ki jo po taborniškem običaju lahko ostali udeleženci tabora poskušajo ukrasti. Poleg tega običaja pa smo na taborjenju priča še mnogim drugim – od poroke, krsta in prisege (podeljevanje novih rutk) do bivakiranja, jutranjega ter večernega zbora in prižiga ognja. Za vsakega tabornika je taborjenje nepozaben dogodek, poln novih izkušenj in znanj, predvsem pa je to velik dosežek v taborniškem življenju.

Pozimi se podoben dogodek odvija v koči ali šoli, poimenujemo pa ga zimovanje. Poleg teh dveh akcij rodovi pripravijo še različna jesenovanja ali pomladovanja, skozi celo leto pa organizirajo več izletov, pohodov, tekmovanj in ostalih aktivnosti, tako za svoje člane kakor tudi za njihove sorodnike, prijatelje in ostale. Starejši taborniki (od 15 let naprej) se udeležujejo raznih srečanj, sestankov in tečajev (vodniški, inštruktorski, specialistični – prva pomoč, pionirstvo ...) ter se tako naučijo kar se da dobro voditi svoj vod, neki dogodek ali pa celotno organizacijo. Znotraj le-te je namreč potrebno veliko dela, zato ima vsak član vodstva svojo vlogo – od starešine, načelnika, gospodarja, blagajnika vse do

propagandista in izletnika. S tem se količina dela razporedi med več članov, vsak pa nekaj prispeva k delovanju društva. Trudimo se, da naši člani čim bolj aktivno sodelujejo pri pripravi in izvedbi aktivnosti, primernih starostni kategoriji. Taborništvo torej ni le postavljanje ognjev in šotorov, učenje vozlov ter petje pesmi ob zvokih kitare. Kot član te organizacije spoznaš stvari, ki ti jih v šoli nihče ne predstavi. Taborništvo te pripravi na življenje, naučiš se biti samostojen, odgovoren, organiziran, spoznaš pomembne vrednote in dobiš občutek za prostovoljstvo ter tovarištvo. S tem tabornik postane družbeno odgovoren in avtonomen posameznik, glavno orodje za doseganje te stopnje pa je življenje v naravi in skupaj z njo.

Sestanek vodstva rodu. Foto: arhiv RZS

Kot že rečeno, je v Rodu zelene sreče trenutno okrog 60 članov, od tega 15 v vodstvu in šest, ki jih na vodenje rodu še pripravljamo. Ostali so porazdeljeni med pet vodov: Gozdni pirati, Bojeviti cofi, Leteči polži, Leteče palačinke in Vroče hrenovke. Alples nam je prijazno odstopil kletno sobo v stavbi, kjer ima prostore tudi Občina Železniki – tam hranimo vso opremo in opravljamo sestanke vodstva. Vodovi sestanki potekajo v prostorih Osnovne šole Železniki ali Mladinskega centra Železniki, če vreme dovoljuje, pa seveda na prostem. Z leti smo počasi kupovali dele opreme in danes lahko s ponosom rečemo, da smo lastniki večine stvari, potrebnih za delovanje našega rodu. Finančno nas najbolj podpira Občina Železniki preko razpisa za mladinske dejavnosti, poleg tega pa si za določene projekte skušamo zagotoviti še sponzorje. Velik del prispevamo člani sami, in sicer preko tabornin ter zimovalnin, kar nekaj denarja pa prejmemo tudi prek prostovoljnih prispevkov, za kar se vsakemu posamezniku najlepše zahvaljujemo. Letno članarino, katere večinski delež gre Zvezi tabornikov Slovenije za zavarovanja ter reviji Tabor, skušamo obdržati na minimalni ravni in s tem našim članom zagotoviti čim višjo kakovost s čim manj stroški.

Povezovanje z drugimi organizacijami in društvi nam je v veliko veselje, saj s tem sklepamo nova poznanstva in kažemo dobro prakso vzajemnosti. Tako že vrsto let sodelujemo s Turističnim društvom

Kres na Čipkarskih dnevih. Foto: arhiv RZS

Železniki pri prireditvi Luč v vodo (včasih tudi pri Čipkarskih dnevih), s Klubom študentov Selške doline, povezali smo se tudi s katoliškimi skvati iz Železnikov in ostalimi rodovi ter društvi po Sloveniji. Najslajše pa je sodelovati z osebo, ki nam na taborjenjih in zimovanjih napolni trebuščke, nas napolni z vitamini ter energijo in nas tako prav na poseben

Zeliščarka Tonka.
Foto: arhiv RZS

Slap ob Idrijci 1999.
Foto: arhiv RZS

način pripravi na delovne dni, ki so pred nami. Kuharica Tonka Zadnikar nas že vrsto let spremlja predvsem na taborih, kjer vsako leto znova občudujemo kuharske čudeže izpod njenih rok. Opisali bi jo kot ljubiteljico narave in vsega, kar v njej raste ter živi, oboževalko sprehodov po gozdu, hribih in gorah ter udeleženko mnogih maratonskih tekov, predvsem pa je neizmerno navduhujoča oseba, ki pa ji ne manjka skromnosti, prijaznosti ter osoljenih šal, ki nam popestrijo še tako turoben dan.

Poleg priprave programa za naše člane si v rodu vsako leto najdemo čas za pripravo akcij za ostale občane. Ena najodmevnejših je orientacija, ki jo vsako leto v jeseni priredimo na drugem kraju v naši dolini. Poleg znanja orientiranja in uporabe kompasa se udeleženci morajo izkazati tudi pri postavljanju šotora in ognja, pri signalizaciji, raznih kvizih, prvi pomoči ter ostalem. Nekajkrat smo pripravili tudi foto orientacijo, ki pa je posebna vrsta orientacije, kjer tekmovalci pred startom v roke dobijo slike podrobnosti stavb, spomenikov in podobnega, jih nato poiščejo in posnamejo fotografijo iskanega predmeta ali objekta. Udeležba na naših akcijah je v večini zelo visoka in zelo nas veseli, da prejemamo tolikšno podporo s strani krajanov in tudi obiskovalcev z drugih koncev Gorenjske.

K nam se najpogosteje vpisujejo otroci v nižjih razredih osnovne šole, nekateri izmed njih nas kmalu zapustijo, nekaj pa jih ostane med nami še vrsto let. Ena izmed slednjih je tudi starešina rodu, Eva Tolar, ki se spominja svojih prvih korakov v svet taborni-

štva v drugem razredu in vsega, kar je v društvu od takrat doživela: "Zaradi tabornikov sem obiskala že veliko skritih in prečudovitih kotičkov naše Slovenije, naučila sem se celo vrsto veščin, ki mi bodo lažje pomagale najti pot skozi življenje, spoznala sem veliko ljudi, skovala mnogo novih prijateljstev in še bi lahko naštevala. Ponosna sem, da sem članica take organizacije, kot so taborniki, in da sem del take ekipe, kot je vodstvo našega rodu. Upam, da bo želja po taborništvu v Železnikih še dolgo tlela v srcih naših zdajšnjih in bodočih članov, da bodo tudi prihodnje generacije lahko okusile čar taborništva."

Dvig zastave. Foto: arhiv RZS

